

# איש לרעהו

לקט אפרות  
חז"ל, רעיונות,  
עובדות והנהגות  
פדולוי ישראל,  
על מדות טובות  
שביאות לאהבת  
הזולת, הנלפדות  
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן  
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת  
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס  
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל  
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יט סיון תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 7:08 תל-אביב 7:23 חיפה 7:16 מוצאי שבת - ירושלים 8:26 תל-אביב 8:29 חיפה 8:30 ר"ת 9:01

## פרשת בהעלותך

### ענוה

#### לנהוג כלפי הזולת בשפלות רוח ובענוה!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג)

וכתב הש"ה הק': ראה עד כמה גדול מדת הענוה. הנה משה רבינו ע"ה מבחר הנבראים אדון הנביאים, ולא שבחו הכתוב רק במדת הענוה. וצריך ללכת במדת הענוה עד קצה האחרון, כהא דתנן "מאד מאד הוי שפל רוח". ואמר הכתוב "מכל האדם". והנה ג' ענוים היו: משה ואהרן אמרו "ונחנו מה". אברהם אבינו אמר: "ואנכי עפר ואפר", דוד המלך ע"ה אמר: "ואנכי תולעת". ומשה היה עניו מכולם, כי אברהם המשיל עצמו לעפר ואפר ודוד לתולעת, אבל משה אמר אין אנחנו כלום. וזה עניו מכל האדם ראשי תיבות "אברהם דוד משה". עכ"ל.

ביארו חז"ל כי התורה מלמדת אותנו ששתיקתו של משה רבינו והבלגתו נבעו מהיותו עניו. תמה על כך הגאון רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל (בספרו דעת שרגא): כלום מוכרח הוא ששתיקתו והבלגתו של משה היו מחמת ענוותנותו, והרי יתכן בהחלט שהשתיקה וההבלגה נובעים משאר מדות טובות כמו העדר קנאה או משום גדלותו העצומה בתורה וביראת שמים [שאז דברי עלבון אינם חשובים כלל ליתן לב עליהם] ולא דוקא בגלל מדת הענוה?

וביאר הגרצ"ש עפ"י ביאורו של החפץ חיים בפסוק המביא את תגובתו של אהרן הכהן בשעה שמתו שני בניו נדב ואביהו נאמר "וידום אהרן" (ויקרא יג) וביאר החפץ חיים מדוע נקטה התורה לשון "וידום" ולא לשון "וישתוק"? אלא בא ללמדינו שאהרן לא רק שתק, אלא יותר מזה: הוא עשה עצמו כדומם, שלא כמו "מדבר" "חיי" "צומח" שניכר עליהם רישומם ותגובתם של המאורעות העוברים עליהם, לא כן "דומם" שלא ניכר עליו כלפי חוץ כל שינוי.

זו היתה מעלתו של אהרן בשעה ששתק על מות שני בניו [מתוך אמונה תמימה בהצדקת דין השי"ת]. הוא שם עצמו כדומם שאינו מרגיש את הכאב העצום, עד כדי שכל מי שראהו לא יכל להבחין בשינוי כל שהוא על פניו, ממש כאותו דומם. הוא שנאמר "וידום אהרן".

בדרך זו יש לבאר גם אצל משה רבינו, אחרי ששמע מה שדיברו עליו אהרן ומרים ושתק ומחל על עלבונו. מלמדת אותנו התורה שלא היה זה מחמת הבלגתו של משה רבינו על עלבונו, ולא משום שלא היתה לו את מדת הקנאה אלא מחמת מדריגה גבוהה הרבה יותר: משום שהיה עניו בדרגה מופלגת כזו, עד שלא הרגיש כלל שפגעו בו ולא חש בכל עלבון שיהיה צריך להבליג עליו, ממש כאותו דומם שאינו מרגיש בעלבונו. זהו השבח הגדול שמשבחת התורה את משה על שתיקתו שלא היתה זו רק מתוך מדות טובות שהיו בו, אלא בגלל ענוותנותו המופלגת.

עפ"י תרוץ זה של רבי שרגא, נוכל להוסיף ולתרוץ את תמימת המפרשים על דברי התנחומא שהביא רש"י בתחילת פרשת שלח: "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדיברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר". ותמהו: היאך יכלו לקחת מוסר ממרים והלא אין הנידון דומה לראיה כי עסק הדיבה של מרים היה על אדם שמרגיש ובמיוחד כשהוא משה רבינו, ואילו המרגלים הוציאו דיבה רק על עצים ואבנים ומה ההשוואה!?

אלא התרוץ הוא שהיה עליהם ללמוד ממרים שאף שדיברה על אדם כזה שעשה עצמו כאבן דומם ובכל זאת נענשה, כך גם הם ילקו על מה שמוציאים דיבה אף על עצים ואבנים.

**ענוה ושפלות-רוח עד היכן?**  
רבה של פרנקפורט הגאון רבי אברהם אביש זצ"ל נוהג היה לצאת מידי פעם את עירו כדי להתרים סוחרים עשירים לצורכי צדקה. יום אחד ניגש להתרים מאחד הסוחרים בבית הכנסת, אך הלה שלא הכירו גער בו וסילקו מעל פניו. שמע הרב חרפתו ולא השיב ופנה לדרכו. והנה אך יצא לדרכו, חיפש הסוחר מקלו ולא מצאו, מיד חשד באותו "קבצן". רדף אחריו והחל צועק עליו: "גנב! השב לי מיד את מקלי!" רבי אביש נדהם והחל מרגיע את הסוחר ומצהיר בפניו שחלילה לא שלח יד במקלו. הסוחר לא האמין לו והמשיך להאשימו ורבי אביש בשלו מנסה לשכנעו שלא הוא גנב את מקלו (וכלל לא עלתה על דעתו להזדהות).  
**לאחר** פרק זמן, נודמן לסוחר להתארח בשבת בעירו של רבי אביש. הוא נכנס לבית הכנסת הגדול שהיה מלא מפה לפה בשעה שנשא הרב את דרשתו הקבועה, ברוב פאר והדר. והנה ברגע שראה את פני הרב חשכו עיניו: הלא הרב הנכבד הוא אותו "קבצן" שחשד בו וגידפו על שגנב את מקלו...  
**הסוחר** לא מצא עצמו מרוב בושה וכלימה, ומיד בתום הדרשה כשכולם נדחקים סביב הרב לברכו, ונדחק גם הוא כדי לבקש סליחתו. רבי אביש הבחין מיד בסוחר שמתקרב אליו, ומלמל לעצמו: "אוי לי הנה שוב בא הסוחר לצעוק עלי על גניבת מקלו". ועוד בטרם יפצה את פיו פנה אליו הרב בקול מתחנן ובהכנעה גמורה: "אנא האמן לי, מעיד אני עלי במקום קדוש זה שאמת בפי ולא שלחתי יד במקלו"...

# בטחון ושמח בחלקו

**הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!**

**נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים, או דכו במדוכה" (פרק יא-ח).**

**ומובא בזוהר הק': "שטו העם ולקטו" - "שטיא הוא דא" כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המן, שכן מה ששייך ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכופף... (הגאון רבי יוסף זוננפלד זצ"ל - חכמת חיים)**

**הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מביא (בספרו טובך יביעו) קטע מעניין מתוך הספר "משפט צדק" (שנתחבר ע"י הגאון רבי משה בן גרשון אב"ד זאלשין) ממנו לומדים כיצד ניתן לחיות חיי רוגע ושלוה בתוך הים הגדול של הטרדות.**

**המחבר מספר שם על מעשה שהיה "ברופא חכם גדול, שקצף עליו המלך, ושמוהו בבית הכלא במקום צר כקבר, וציוה ויאסרוהו בנחושתיים, וישימו עול ברזל על צווארו, ויפשיטוהו בגדיו, וילבישוהו בלויי סחבות ויתנו לו מזונות לחם שעורים וקיתון מים.**

**"המלך שידע כי הרופא חכם גדול הוא, ציוה לאנשי בית הסוהר לשמוע מה ידבר האסיר בבית כלאו. והנה, הרופא לא דיבר מאומה אלא ישב ימים רבים בבית הסוהר ושתק.**

**לאחר זמן רב שבו היה כלוא בבית הסוהר והאנשים שמסביבו שמו לב שלא ניכרים על פניו כל סימני צער ודאגה ביקשו לדעת כיצד מצליח הוא לשרוד והיאך זה שאינו מאבד את מצב רוחו ושלות נפשו.**

**אמר להם הרופא: לקחתי לי חמשה סוגים של תרופות שבהן אני מרפא את עצמי מכל צער ומכל כאב. הראשון: הוא הבטחון בהש"ת שבכוחו להצילני גם מיד המלך, כי פלגי מים לב מלך ביד ה' אל כל אשר יחפוץ יטנו. ולכן אין כל סיבה שאהיה שרוי בצער, שהרי כוחו של הבורא גדול ועצום לאין שיעור מכוחו של המלך ששם אותי בכלא, ואם הוא ירצה לא אשהה כאן יותר.**

**המרפא השני שעשיתי לי הוא, בידועי שחטאי הם אלה שגרמו לי זאת, ואני עצמי הייתי הסיבה לכך, וא"כ מדוע שאתרעם אם אשמותי בי צריכה א"כ להיות עבודתי בכפרה על אותם חטאים וזה מה שאני עושה.**

**המרפא השלישי: ידעתי שלטובתי מיסרני הש"ת כדי למרק עוונותי בעה"ז ואזכה לחיי עוה"ב בזכות השמחה שאני שמח ביסוריך אלו באה טובה לעולם.**

**המרפא הרביעי: "אני שמח בחלקי ומודה ומשבח עליו, כי היה אפשר שהקב"ה יביא עלי צרות גדולות יותר מאלה. אם מעונה אני בכבלי ברזל, היה אפשר שיכוני בשוטים והיה אפשר שלא יתנו לי לאכול גם לא שעורים".**

**המרפא החמישי: כי ידעתי שישועת ה' כהרף עין כי חנון ורחום הוא, וינחם על הרעה, והוא ירפא מכאובי.**

**ומסיים הרופא: "סימנים אלו, ערכתי אותם, ועשיתי מהם שיקוי, ואני שותה ממנו מעט בכל יום ויום. וזה שהעמידני על כוחי ולא נשתנו פני".**

## ברוך הגבר אשר יבטח בה'...

נוהג היה הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל לספר כיצד בכל צעד ושעל ליוה אותו עזר ממרום בצורה ניסית - שלא כדרך הטבע. לא היה יום אחד שבו התקיימה ישיבת פוניבז' באופן טבעי. אף פעם לא היה בסיס קיומי שיכולים להשען עליו, אלא תמיד ברגע האחרון, בשעת האפס, באה פתאום תשועת ה' כהרף עין ממקור בלתי צפוי לחלוטין.

**פעם** דחקו נושים בהרב מפוניבז' שיפרע בדחיפות סכום גדול שקיבל מהם בהלוואה וכבר הגיע מועד סילוקו. הוא לא ידע מהיכן יקח לפרוע את החוב, וביקש ארכה של ימים אחדים. אך העו"ד, נכרי, שטיפל בגביית החוב לא הסכים לחכות והודיע לו שאם איננו משלם מיד, צפוי להסתבך בפלילים.

**בדיוק** בשעה זו התדפק על דלתו של הרב, יהודי בלתי מוכר, כדי לשוחח על ענין פרטי. לא הועילה הסברתם של בני הבית, כי הרב עסוק בענין דוחק מאד ולא יכול להתפנות. הלה עמד על כך שיתנו לו להפגש עמו מיד, והרב, אכן קיבל את האיש בפנים מאירות כדרכו בקודש.

**גולל** היהודי את סיפורו: הוא מתפרנס כל ימיו כגבאי עני בבית הכנסת בעירתו, והנה קיבל כספי פיצויים מן הצבא האמריקני בסכום נכבד... והיום עלה בדעתו, שלא טוב עבורו להחזיק בבית סכום גדול כזה, פן יודע למתפללים בבית הכנסת ויקצצו מ"משכורתו". אי לזאת מבקש לתתו פקדון בידי הרב, ואין לו שום התנגדות שבינתיים ישתמש הרב בכסף זה לצרכי הישיבה כראות עיניו... למרבה הפלא, הסכום היה שוה בדיוק לסכום שהרב היה זקוק לו להחזיר ההלוואה!

**אך** בזאת לא תם הסיפור. לאחר תקופה חזר אותו יהודי לבקש את כספי פקדונו. ולא מצא לו מועד מתאים יותר לבוא מאשר בחול המועד, כשרוב העסקים נעולים, ואין למי לפנות. אך הרב מפוניבז' נשאר שליו ונינוח. הוא קידם את האיש בשלווה גמורה כמי שהמעות מונחים בכיסו, ואמר לו: "אולי יטעם מר משהו ויסעד לבו, הרב בא מן הדרך... עוד מעט נלך ביחד אל הבנק ונראה לסלק לו את החוב..."

**בנתיים** פעל מוחו של הרב בקדחתנות באיתור אחר פתרון. ה"אורח" נענה להזמנתו וסעד עם הרב, ואולם עד מהרה התקרבה הארוחה לסיימה, וכסף אין. כבר החלו בברכת המזון כשהרב מברך בהתרגשות ובכוונה מעומק הלב כדרכו.

**כאשר** הגיע הרב למלים "ומכל טוב לעולם אל יחסרנו" התדפק על דלתו של הרב הדוור העירוני והושיט לידו המחאה כספית שנתקבלה מאימי עבוד הישיבה בדיוק היום... והיה בה כדי לפרוע את החוב.

הרב מפוניבז'

## הכל מיזו של הקב"ה

**כאשר** גר הצדיק רבי זונדל זצ"ל בסלנט, התפרנס מהעברת סחורות מגרמניה לליטה. פעם החרים אנשי המכס את סחורתו במעבר הגבול. ערכה של הסחורה שהחרים היתה גדולה יותר מכל רכושו. עם זאת לא ניכרו על פניו של רבי זונדל כל סימני צער ועגמת נפש.

**הוא** הסביר לבני ביתו המודאגים שהכל מיזיו של הקב"ה וממילא אין כלל מקום לדאגה. והנה לא עברו אלא ימים ספורים ואנשי המכס בעצמם השיבו במפתיע, אל ביתו, את כל הסחורה שהחרים.

**ומרגלא** בפומיה של רבי זונדל: "כל מי שיושב ועוסק בתורה ואינו דואג לפרנסתו והוא מאמין בן ומפרנס לכל, מובטחת לו פרנסתו".

## לחפוץ בטובתו של חברו ולשמוח בה!

נלמד מהפסוק: "ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים" (פרק יא-כט)

בפסוק זה רואים - לדעת בעל העקידה והאור החיים הק' - את מעלתו הנשגבה של משה רבינו ע"ה, שלא היה בו כל שמץ של קנאה, לא רק כלפי אלו מתלמידיו שיהיו מאוצלים מן הרוח אשר עליו, כמו שאמרו חז"ל "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו (סנהדרין קה:). אלא אפילו אם יתן ה' את רוחו על כל העם ויהיו נביאים, לא מכוחו הוא, אלא "בזכות עצמם" דבר שמתקנאים בו. אף על פי כן הוא לא יקנא בזה, אלא אדרבה, משתוקק הוא שאכן כך יהיה.

באגרת שכתב כ"ק האדמו"ר מגור בעל אמרי אמת לבנו בעל ה"בית ישראל" הוכיח על גודל מעלת עין טובה שמביאה גאולה לעולם. שהרי חז"ל אמרו "האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם". ולמדו זאת מאסתר, כמו שנאמר "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי". ולכאורה יפלא: מה השבח העצום אם אינו מתלבש בטלית של חברו, עד כדי שיביא בגינו גאולה לעולם?

אלא מבאר האמרי אמת עפ"י דברי חז"ל (סנהדרין פט:): שהנגלה לנביא ברוח הקודש נודע גם לשאר הנביאים. נמצא, שכאשר נודע הדבר למרדכי [שמזה לומדים "אסתר רוח הקודש נאמר"], כמו כן נודע לאסתר שנחשבה אחת מהנביאות, ומרדכי הגיד לה כי עדיין לא ידע שהיא נביאה. ואולם מכיון שידעה מעצמה יכלה לומר בשם עצמה למלך. ובכל זאת נהגה טובת עין במרדכי ולא אמרה אלא בשם מרדכי. יוצא שאותה עין טובה שנהגה בה אסתר, היא שהביאה גאולה לעולם, שע"ז "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי"... זהו השבח הגדול של האומר דבר בשם אומרו.

אמרו חז"ל בגמרא (נדריים לח.) על משה רבינו, שהיה לומד תורה ומשכחה עד שנתנה לו הקב"ה במתנה. וכתב הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל (בספרו אמרי דעת ח"ב) שיש ללמוד מדברי חז"ל אלו, שאף שלא ניתנה תורה אלא למשה וזרעו, נהג משה בה טובת עין ונתנה לישראל, עליו הכתוב אומר "טוב עין הוא יבורך".

מכאן יש ללמוד - אומר רבי מיכל יהודה - שהדרך צריכה להיות עין טובה, לשמוח בהצלחת השני. כששומעים שהשני אומר סברה בלומדות יש לשמוח כמו ששמח בשעה שאומר בעצמו... לא צריך להרגיש תחרות בכך שהשני מתמיד יותר ומצליח יותר בלימודו.

### חפץ בטובת חברו מתוך מדת הבטחון

הגאון רבי שלמה כהן זצ"ל (תלמיד החזו"א) מראשוני בני ברק, החזיק בית דפוס בעיר והתפרנס ממנו בכבוד. בימים ההם עדיין לא היו מתחרים בתחום זה.

לקוחותיו הגיעו מכל האיזור והעסק פרח ושגשג. יום אחד הגיע יהודי נוסף ופתח בית דפוס במרחק מטרים-ספורים מהעסק הראשון, בני המשפחה רגזו על האיש שהעז לחזור לתחומם, אבל אביהם לא די שלא התרגז כמותם, אלא כאשר נכנס בעל הדפוס החדש לעבודתו, קידמו בברכת "שלום עליכם" לבבית ואמר לו במאור פנים:

"אתה הרי דייר חדש באיזור, ובוודאי אינך מכיר לקוחות למסחרך, בא ואתן לך רשימת לקוחות". ומיד החל לפרוס לפניו רשימה גדולה של לקוחות שעבדו איתו עד עתה, תוך שהוא מודיעו בלבביות שהוא מתיר לו לסחור עמם. ולא הסתפק בזאת. הוא הוסיף ואמר לו: "בא ואלמדך טוב יותר את המלאכה כדי שתוכל לבצע כל ההזמנות שיגיעו אליך, כיאות..."

בני משפחתו, המה ראו כן תמהו: "מילא שלא נתת להפריע בעדו, אנחנו עוד מבינים" - אמרו - "אך היכן כתוב שצריכים לסייע למתחרה שלך בנדיבות שכזו?"

ויען להם רבי שלמה: "הרי אתם מודים שפרנסה נקבעת לאדם מן השמים ואף אחד אינו יכול לנגוע במוכן לחברו, וא"כ פשוט שבמעשי לא פגעתי במה שקצבו לי. אלא מאי, הכל אמנם יודעים זאת, אך החכמה לחיות עם זה.

זאת ועוד: הרי טורח הפרנסה היא קללה לאדם מחטא אדם הראשון, אבל אם באה לידי הזדמנות-פז לפרוק ממני חלק מהקללה ולישב וללמוד יותר, וכי לא אעשה זאת בשמחה רבה? והרי יש לנו ב"ה לחם לאכול ובגד ללבוש!"

טובך יביעו

## הנעלבים ואינם עולבים

מעלה נשגבה להיות מה"נעלבים ואינם

עולבים" שומעים חרפתם ואינם משיבים!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י: עניו - שפל וסבלן. והקשו המפרשים: מה טעם הוצרכה התורה להודיענו כאן גודל ענוותנותו של משה? אלא, מפרש הרמב"ן, להגיד כי הקב"ה קינא לו בעבור ענוותנותו, כי הוא [משה] לא יענה על ריב לעולם אף אם יודע. עוד הביא הרמב"ן מהספרי: רבי נתן אומר, אף בפניו של משה דיברו בו... אלא שכבש משה על הדבר, יזכיר ענוותנותו שסבל ולא עזב. וה' קינא לו.

הרב חיד"א זצ"ל מביא (בספרו פתח עינים) פירוש מעניין על הפסוק "החודש הזה לכם ראש חודשים" (שמות יב-ב). כלומר: תקחו לכם ראיה מן החודש הזה שנתמעטה הלבנה על ידי קיטרוגה, ומזה תלמדו להיות מהנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים.

בזה מבאר החיד"א את אמרת חז"ל: "כל המברך על החודש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה" (סנהדרין מב.), שכן יסוד הדת היא הענוה, ולכן ישראל מונין ללבנה [שהיא מתמעטת] לזכור תמיד להיות מהנעלבין ואינם עולבין, כי זה כל האדם, וממנה יקח מוסר להיות ענוים, ולכן "כאילו מקבל פני שכינה" שהעניו נעשה מרכבה לשכינה. נמצא שהמצוה הראשונה שנצטוינו בה היא להיות ענוים ולהיות מהנעלבים ואינם עולבים.

### מקבל בזיונו באהבה

בימי השואה הנוראה שניתכה על עם ישראל לפני כששים שנה. נמנו וגמרו מספר רבנים בעלי "קבלה מעשית" אשר בירושלים, לעשות מעשהי כדי שינחל הצורך הנאצי מפלה מוחצת. אחרי שביררו שמו ושם אמו, החליטו לעלות באוירון מעל מערת המכפילה ולשחוט שם תרנגולת, ובשעת מעשה יכוונו כוונות מיוחדות ושמות קדושים. ועל ידי כן יעקר הצורך מן העולם. ואולם יוזמה זו לא התקבלה יפה אצל גדולי הרבנים בעיה"ק.

יום אחד, כאשר ישב הגה"צ רבי שמעון צבי הורביץ זצ"ל (מייסד ישיבת שער השמים) ועסק בשיעורי תורה, התפרץ לפתע אחד מקנאי ירושלים ומחה כנגדו קבל עם ועדה על אותה פעולה של שחיטת תרנגולת שנראית כפעולת כישוף וכדומ'. רבי שמעון ישב בהכנעה וקיבל את בזיונו באהבה ולא הגיב מאומה.

רק כעבור שבוע גילה רבי שמעון ברבים שאין לו כל שייכות לפעולת שחיטת התרנגולת. ואדרבה, הוא אף היה מהמתנגדים לפעולה זו. ומה שלא הגיב למחאות נגדו משום שחש שבתגובתו עלול לבוא לידי כעס חלילה.

גדולי הדורות

בין איש לרעהו

# ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"גברא רבה" - מיהו?! / מאת הרב נפתלי וינברג

עוזר שמסר את ליבו ונפשו למען כל יהודי... (הגאון רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, היה מצטט תדיר את לשונו של רבי חיים עוזר: 'מוטב לי לעזור לאלמנה אחת - מאשר חלק נוסף של אחיעזר' (כך נקרא השו"ת שלו). הוא נודע כל כך בהטבה לזולת עד שאמרו ששמו מעיד עליו, שנותן את החיים לזולת ועוזר לכל נצרך...)

\* \* \*

מורי ורבותי! כל יהודי הינו בבחינת 'יהלום', וכידוע גם 'יהלום פגום' נותר יהלום! יהלום פגום לא נקרא "פגם" אלא "יהלום פגום".

בתחום ליטוש היהלומים מקטלגים את איכות היהלום בשתיים עשרה דרגות שונות. הדרגה הנמוכה ביותר נקראת "איי 3" וזו מצביעה על יהלום בעל רמת צלילות נמוכה ביותר. יהלום פגום לחלוטין שכל פגמיו בולטים לעין בלתי מזוינת. אך עדיין מדובר ביהלום ולא בסתם "חספא בעלמא" - חתיכת חרס.

בל נשכח נקודה נוספת: היהלום הפגום זה גם אני ואתה. גם לנו יש חסרונות - האם היינו חפצים שאנשים יתמקדו רק בחסרונותינו?! וידועה תפילתו של הצדיק רבי אלימלך מליז'ינסק זצ"ל: "תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם".

כללו של דבר. לצד אי טשטוש חסרונותיהם של אנשים שונים, אסור להתמקד רק בכך. לצד הזהירות מהשפעת חוגים אחרים, בוודאי שבלב עלינו לאהוב כל בן ישראל לפי שנשמתו חצובה בכסא הכבוד וכמו שהאריך בזה הרמ"ק ב"תומר דבורה". ועלינו לדעת להתעלות מעל עצמינו ולהכיר באותן מעלות שיש לזולת ועדיין אין לנו. וכמו שכתב הרמב"ן באגרתו: "וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך".

אם כך נעשה כאשר האהבה בלבנו הרי "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם". וגם אנשים שעדיין לא זכו ללמוד תורה ולקיים מצוות ירגישו כך כלפינו וירצו להתקרב וללמוד מאיתנו ולא להצר צעדנו. זה יהיה צעד גדול המשפר את אחדות העם הנחוצה כל כך בימינו. וכך בחוגים שלנו: ידוע שחוג המרחיק ודוחה בליבו חוג אחר (שאינו מאנ"ש), גורם בדיוק את אותו הדבר בחוג השני והתוצאה היא, חומה רוחנית בין יהודים שאמורים לאהוב אחד לשני כמו שכתוב "ואהבת לרעך כמוך". אבל עם מחשבות חיוביות על השני ואהבה בלב לשני, למרות שאין קשר מעשי יומיומי ביניהם - החומה הרוחנית כבר אינה, ויש תקווה לאחדות אמיתית.

פגישה מרתקת התקיימה בין שני גאוני עולם, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצוק"ל - מנהיג עולם התורה בליטא - והרבי מאוסטרובצה, הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי זצוק"ל - ממנהיגייה הבולטים של יהדות פולניה.

במהלך הפגישה אמר הרבי מאוסטרובצה דברי תורה שמאוד מצאו חן בעיני רבי חיים עוזר, עד שהגיב בהתפעלות: "אתם גברא רבה!"

הגיב הרבי: אני מעריך את ההסכמה שלכם לחידושי התורה שלי, אך הכינוי 'גברא רבה' הולם אדם שהוא לא רק תלמיד חכם ולמדן, אלא כזה שטורח למעט את הסבל של יהודי אחר - כזה שיעשה הכל על מנת לעזור לו!

הוסיף הרבי והביא ראייה לטיעון שלו:

הגמרא במסכת מכות (דף כ"ב ע"ב) אומרת: כמה טיפשים אותם האנשים שקמים לכבוד ספר תורה, ולא קמים לכבוד 'גברא רבה'! שכן אם נתבונן נגלה שכוחו של 'הגברא רבה' עצום עד למאוד: התורה אומרת לגבי עונש מלקות "ארבעים יכנו" (דברים כה, ג) והנה מגיעים רבנן - שהינם בגדר 'גברא רבה' - ומסבירים שהכוונה היא לשלושים ותשע מלקות, למרות שבתורה כתוב ארבעים - שחור על גבי לבן. ואם כן, כיצד ייתכן לקום בפני ספר תורה ולא בפני הגברא רבה?! המליץ עליהם רבא: "כמה טיפשאי!"

שאל הרבי מאוסטרובצה: יש להבין מדוע בחרה הגמרא להביא ראייה לכוחם של רבנן מפרשת 'כי תצא', הלא את אותה ראייה בדיוק יכלו להביא מפרשת 'אמור' בה נצטוונו לספור ספירת העומר "חמישים יום" (ויקרא כג, טז) ואילו רבנן הסבירו שיש לספור רק ארבעים ותשע יום! ואם כן מדוע הרחיקו חז"ל להביא ראייה מסוף התורה, ולא הביאו את אותה ראייה מאמצע חומש ויקרא?!

אלא - תירץ הרבי - חז"ל העדיפו להביא ראייה מעונש המלקות ולא מספירת העומר, משום שבעונש המלקות יש לנו גילוי שאין בספירת העומר. שכן ע"י שחז"ל דרשו במלקות שלושים ותשע ולא ארבעים הם המעיטו בסבלו של יהודי - ולמרות שמדובר באדם רשע שחייב מלקות רח"ל. זהו 'גברא רבה'! מי שמסוגל למעט את סבלו של הזולת!...

סיים הרבי: לפיכך טענתי שהתואר 'גברא רבה' שייך דווקא למי שנותן עיניו וליבו על צרותיהן של ישראל!

והיה זה רמז עבה כקורת בית הבד, לדמותו של רבי חיים